

Jaarverslag 2023

*Stichting Mutua Amicitia Intorno
en Stichting Intorno Ensemble*

1. Inleiding

Stichting Mutua Amicitia Intorno (M.A.Intorno) is een creatieve organisatie die zich inzet voor kunst en samenleving. Door de samenwerking tussen de 125 jaar oude en in 1971 koninklijk onderscheiden Mutua Amicitia en het opera- en muziektheatergezelschap Intorno kan een breed spectrum aan sociale culturele dienstverlening worden verwezenlijkt. De stichting maakt daarvoor vooral gebruik van podiumkunst, zowel op amateur als op professioneel niveau, beeldende kunst en wijkgebonden sociale cohesie/maatschappelijke projecten (o.a. middels de exploitatie van podiumschip de Fighter). Onder haar vleugels bevinden zich ook de Stichting Rotterdams Jongenskoor (personele unie), het enige binnen-Poppentheater van Rotterdam en het leer- werkproject de Fighter.

De statutaire doelstelling van INTORNO luidt: De Stichting heeft ten doel het bevorderen van podiumkunsten, beeldende kunst, erfgoed en al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

In dit verslag worden de activiteiten in 2023. Er volgt een verslag van de activiteiten en daarna de toekomstplannen van de stichting. Het financieel jaarverslag en de toelichting daarop wordt separaat uitgegeven.

2. Bestuurlijke ontwikkelingen

De 125 jarige vereniging Mutua Amicitia en de Stichting Intorno hebben in 2020 (na notarieel advies over integratie) besloten een gezamenlijk organisatie te vormen die gelijk opgaat om uiteindelijk in elkaar te schuiven. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk bestuur, in 2022 uitgebreid met een vierde bestuurslid. De rechtsvorm van Mutua Amicitia is omgezet naar stichting. Deze stichting houdt zich bezig met de amateurkunst. Intorno houdt zich bezig met de professionele kunst en beleid Mutua in haar uitingen om zo in symbiose te komen tot een verdieping van beide doelstellingen. Door de vele raakvlakken ontstaat een nieuwe sterkere cultureel-maatschappelijke organisatie. Tevens werd besloten dit proces formeel juridisch in gang te zetten met als insteek: het onderbrengen van de activiteiten van *Intorno* bij *Mutua Amicitia* (a) en notariële omzetting van laatstgenoemde tot een stichting met ANBI-status, nieuwe statuten en een nieuwe naam: *Mutua Amicitia Intorno* (b).

Besloten werd ook om in de overgangsjaren '20 en '21 te vergaderen met de verenigde besturen van voornoemde rechtspersonen en tevens met het bestuur van het *Rotterdam Jongenskoor*.

3. Projecten: onderdeel van De Fighter

a. NL doet

De actie 'NL doet' was succesvol. De deelnemers kwamen dit jaar van het Grafisch Lyceum Rotterdam. In één dag werd achterstallig groot onderhoud aan het schip gedaan. De leerlingen waren erg geïnteresseerd in alles rondom het podiumschip Fighter.

b. Consolidatie ligplaats *Fighter* met de *WUR*

In 2023 werd invulling gegeven aan het advies van Ingenieursbureau Arcadis t.a.v. consolidatie van Intorno's podiumschip in de Schiehaven. Hiertoe werd contact gezocht met de *Wageningen Universiteit & Research* teneinde te komen tot een gebiedsvisie waarin groen en erfgoed centraal staat en ook het schip wordt ingepast (als reactie op eerdere gemeentelijke participatie waarin Intorno niet werd betrokken).

c. Dekken gelakt

In 2023 zijn de dekken van het schip voorzien van een tweede epoxy-deklaag op de in 2022 aangebrachte grondlaag.

d. Reguliere werkzaamheden

Reguliere werkzaamheden middels het leerwerkproject vonden plaats op Maandagen en Donderdagen gedurende het jaar, behoudens de schoolvakanties.

e. Poppentheater

2022 werd qua fondswerving voor het schip overwegend besteed om de financiering gedekt te krijgen van een overdekt poppentheater dat tenminste een schoolklas kan bevatten (teneinde deze nieuwe markt aan te boren). Deze fondswerving was succesvol. 2024 zal goeddeels benut worden voor onderzoek, nadere ontwerpen en (i.v.m. de inpassing enorm veel) voorbereidende werkzaamheden.

4. Culturele producties en projecten

In 2023 was het begin van het tweejarige project 'Som der Delen', voorstellingen en tentoonstellingen rondom het slavernijverleden van Nederland en de afschaffing daarvan. Na intensieve samenwerking tussen diverse Rotterdamse instellingen was de muziektheaterproductie *Elmina* het slotstuk van het eerste jaar. Daarna is een aanloop gemaakt naar de aanvang van een soortgelijke productie in 2024, waarbij vooral wordt stilgestaan bij de generaties van de contractarbeiders in Suriname na de afschaffing van de slavernij.

Al vier jaar lang heeft INTORNO de wens geuit om het podiumschip de *Fighter* intensiever te gebruiken. Sinds 2020 is dit ten uitvoer gebracht. Dankzij een uitnodiging uit Rotterdam om een opera te komen spelen op een festival, wat wegens de korte planning en het niet beschikbaar zijn van de spelers niet door kon gaan, werd een nieuw idee gelanceerd. De artistiek leider van INTORNO, Marco Kalkman, is van oorsprong poppenspeler en bedacht het 'Poppentheater de *Fighter*'. Er werd een nieuw theater gemaakt met het schip als logo en embleem en een kapitein die de voorstelling speelde op het festival. Sindsdien is ook het idee om wekelijks voorstellingen te geven op de *Fighter* ten uitvoer gebracht. Sinds die tijd beschikt Rotterdam over een binnen-poppentheater: Het *Poppentheater op*

de Fighter. Er zijn wekelijks voorstellingen. Daarnaast reist het poppentheater rond is het zowel zelfstandig als met andere artiesten en/of gezelschappen overal in Nederland te zien geweest.

.‘Som der delen’

Zoals beoogd vonden de voorstellingen plaats in het kader van de herdenking van het koloniale-, en slavernijverleden in het algemeen, maar in het bijzonder natuurlijk gericht op het Rotterdamse verleden en de herdenking en viering daar van 150 jaar afschaffing van slavernij.

Het toeval wil ook nog dat ons openluchtpodium *de Fighter* in de Schiehaven ligt, schuin tegenover ‘Clave’, het slavernijmonument van Rotterdam. De Schiehaven geldt als dé kade waar veel in het kader van migratie plaatsvond: het wegvaren van emigranten (Pilgrim Fathers), het wereldwijde knooppunt van de handel in tot-slaaf-gemaakten, de Indiëgangers die vertrokken, de vele culturen die hier de eerste stap aan wal zagen als vluchteling of immigrant, de grootste Kaapverdiaanse gemeenschap buiten Kaapverdië en de Molukkers die hier aan wal kwamen. Met de asielboot in de Schiehaven is dit thema helaas nog steeds actueel. *M.A. Intorno* staat voor erfgoed en deze directe werkomgeving is voor ons dan ook een belangrijke aansporing om onszelf intensief met deze thematiek bezig te houden.

Ons belangrijkste doel, het samenbrengen van diverse groepen en het samenwerken aan onderling begrip, is zonder meer geslaagd. Feedback van deelnemers was: is dit echt waar, is dit, ook met hen, echt gebeurd? Dit wist ik helemaal niet! Soms had dit zelfs betrekking op de geschiedenis van het eigen verleden, op de geschiedenis van de eigen voorouders. Maar het verleden van andere groepen was al helemaal nagenoeg onbekend. Wij werkten met Antillianen, Kaapverdiëanen en Surinamers. En ook met Nederlanders natuurlijk, al zaten die ditmaal vooral in het publiek: een bonte mix van goede wil.

a. Tussentijdse evaluatie per onderdeel: het uitvoeren van Poppentheater

Onze doelstellingen qua uitvoering van poppentheater voor kinderen hebben we inmiddels behaald voor groepen van zeer uiteenlopende omvang, maar in eigen beheer geproduceerd en professioneel uitgevoerd, dus op het juiste niveau. Meestal trad Jan Klaassen alleen op, maar nog leuker waren de optredens met de zeer gewaardeerde combi Jan Klaassen (door Marco Kalkman) en spin Anansi (door Juliette Esajas). De wat domme Jan Klaassen en de sluwe spin Anansi vormen een duo waarin ieder kind (en ook iedere volwassene) wel iets van zichzelf herkent en waar met name Anansi spontaan en op een heel natuurlijke wijze toch stukjes interculturele dialoog in klassen en groepen brengt, zonder belerend te zijn. In Rotterdam realiseerden 33 uitvoeringen/optredens. Deze voorstellingen trokken in totaal meer dan 800 bezoekers. Ook kwantitatief werden hiermee de doelstellingen die het co-financierende Fonds voor Cultuurparticipatie stelde met onze poppentheatervoorstellingen al ruimschoots overtroffen.

b. Uitvoering van een spoken word contest (met lesbrief).

Interessant in artistiek opzicht was ook de inbreng van spoken word in ons muziektheater door de winnaars van de spoken word contest (waarover later meer). Ons vaste en best wel conservatieve opera-publiek werd hierdoor aangenaam verrast. Daarbij speelde de kwaliteit van de teksten over het slavernijverleden een belangrijke rol: herkenbaar immers want passend in het geheel van de voorstelling.

De *spoken word* competitie kreeg binnen de Rotterdamse MBO-instellingen niet de exposure die wij hadden gewenst, maar de uiteindelijke kwaliteit was wel degelijk prima en het doel, samen de geschiedenis van kolonialisme en slavernij herdenken en de afschaffing daarvan vieren, werd overtuigend bereikt; Voor iedereen 'mee te maken' dus ook. Dit niet in de laatste plaats door de locatie op het Heemraadsplein. Ook werd het kwantitatieve doel dat het co-financierende Fonds voor Cultuurparticipatie stelde ruimschoots behaald.

De 'lesbrief' kreeg in de spoken word- competitie vooral virtueel vorm, waarbij ook dankbaar gebruik werd gemaakt van de Rotterdamse publicatie 'Koloniaal Rotterdam: Stad van Vandaag en Morgen'.

Tussentijdse evaluatie per onderdeel: aanbieden van voorstellingen op scholen. De focus op najaar 2023

Zoals reeds gemeld bij het eerste onderdeel (uitvoeren van poppentheater) vonden reeds voorstellingen plaats op scholen. Bewust hebben we met deze poppentheatervoorstellingen ook vroegtijdig geëxperimenteerd op scholen, om in het najaar een tweede ronde te kunnen doen op het moment dat ook ieder kind zijdelings wel met kolonialisme en het slavernijverleden in aanraking is geweest: dan zal een lesbrief gevolgd door een voorstelling meer effect hebben en dit staat dus onverkort bij Intorno op de rol.

Tussentijdse evaluatie per onderdeel: ontwikkelen/aanbieden van lesbrieven. De focus op najaar 2023

Zoals reeds gemeld bij het tweede onderdeel (uitvoeren van een spoken word contest) kreeg de lesbrieff voor dit onderdeel vooral virtueel vorm, passend bij de doelgroep van MBO-jongeren.

Voor het ontwikkelen en aanbieden van lesbrieffen bij de (basis)schoolvoorstellingen (onderdeel 3) ligt de focus op het najaar van 2023. Ook hier zal maatwerk worden geleverd, passen bij die doelgroep.

Opera/muziektheater: van werkgroep tot productie

Het 'estafettemodel' dat Intorno toepaste door drie scriptschrijvers vanuit de drie deelnemende culturen elk juist over een andere deelnemende cultuur en bijdrage te laten leveren pakte zeer productief uit, want zo sloop de onderlinge 'verwondering' van de schrijvers langs een heel natuurlijke weg het script binnen.

De belangrijkste soliste in de muziektheater-voorstelling was een jonge Afrikaanse (opera)zangeres. Haar inbreng werd enorm gewaardeerd door de geheel nieuwe blik op opera die ze gaf: niet elitair en 'ver-van- m'n-bed', maar een innemende vertolking van het slavernijverhaal recht uit het hart; uit ieders hart en dus verenigend en helend zelfs (we realiseren dat dit best ver voert voor de tussentijdse evaluatie van een cultureel project, maar het is wat 't is en het was imposant).

We zien het als meerwaarde dat een forse groep mensen die nog nooit een opera had bezocht daarmee zo toch op een fijne manier kennis maakte en soms een vooroordeel kon laten varen. Het muziektheater was multidisciplinair: we bespreken de deelnemende disciplines hieronder.

Toneel, batuku, zang en dans

Het toneelspel zorgde voor een verhalende rode draad in de voorstelling, die behalve de drie culturen ook de diverse disciplines verbond tot een geheel.

Boeiend voor alle niet-Kaapverdiaanse deelnemers en toeschouwers was de batuku in de voorstelling: een kunstvorm/ wijze van communiceren die werd ontwikkeld om in slavernij onderling te kunnen buiten de machtshebbers om contact te onderhouden. De expliciete batukudans voegde een waardevolle dimensie toe aan de uitvoeringen. Ook in Kaapverdië rust op batuku nog een taboe vanuit de katholieke kerk, maar in Nederland is deze fascinerende kunstvorm nagenoeg geheel onbekend.

De bijdrage van het Surinaamse koor SuBeSa was zeer constructief met repertoire waarin alle deelnemende groepen en ook het publiek zich konden herkennen: een prachtige combinatie met de eerder genoemde klassiek geschoolde operazangeres.

De Antilliaanse dans voegde eveneens een swingende dimensie toe aan de bij tijden best heel serieuze en aangrijpende voorstelling. Zo kwam behalve 'herdenken' ook 'vieren' aan de orde.

Bijeenkomsten en repetities

T.a.v. de bijeenkomsten (van brainstorm tot productievergadering) en de repetities zijn we zeer tevreden: er is intensieve kennismaking met elkaars cultuur geweest, leidend tot een breed gedragen concept. En productieve samenwerking in de uitvoering (en m.b.t. de verplichtingen aan de co-financier, het Fonds voor Cultuurparticipatie hebben we zoals

beoogd ook hierin onze doelstellingen ook qua aantallen unieke deelnemers ruimschoots behaald).

Optredens

Onze targets qua optredens zijn met drie optredens (een try-out in Texel, de première in de Schiecentrale en een afsluitende reprise op de Wereldhavendagen in Rotterdam) ruimschoots bereikt. M.b.t. het aantal deelnemers zat het ook wel goed en werden de 60 unieke deelnemers ruimschoots behaald met zangers, dansers, toneelspelers & instrumentalisten (dit was een verplichting van de co-financier, het Fonds voor Cultuurparticipatie).

Tussentijdse evaluatie

De productie 2023 is zowel intern binnen het stichtingsbestuur geëvalueerd als met de extern deelnemende groepen. Belangrijkste leerpunt van de interne evaluatie was dat er in dit project meer regie had mogen zijn op het artistieke proces om uiteindelijk tot een kwalitatief hoogstaand product te komen (misschien kunnen we beter zeggen: minder regie, want nu waren er meerdere goedbedoelende partijen die de regie naar zich toe trokken, hetgeen enigszins ten koste ging van het geheel, al heeft het publiek daarvan niets gemerkt).

In de externe evaluatie met de werkgroep werd dit beeld feitelijk bekrachtigd: geef iets meer duidelijkheid over de artistieke plannen en richting voordat je zelforganisaties daarbij betreft. En biedt direct een heldere rol- en taakverdeling waaraan eenieder zich heeft te houden: een waardevolle les voor het vervolg, waar m.n. de evaluatie ook als creatief proces zal worden benaderd!

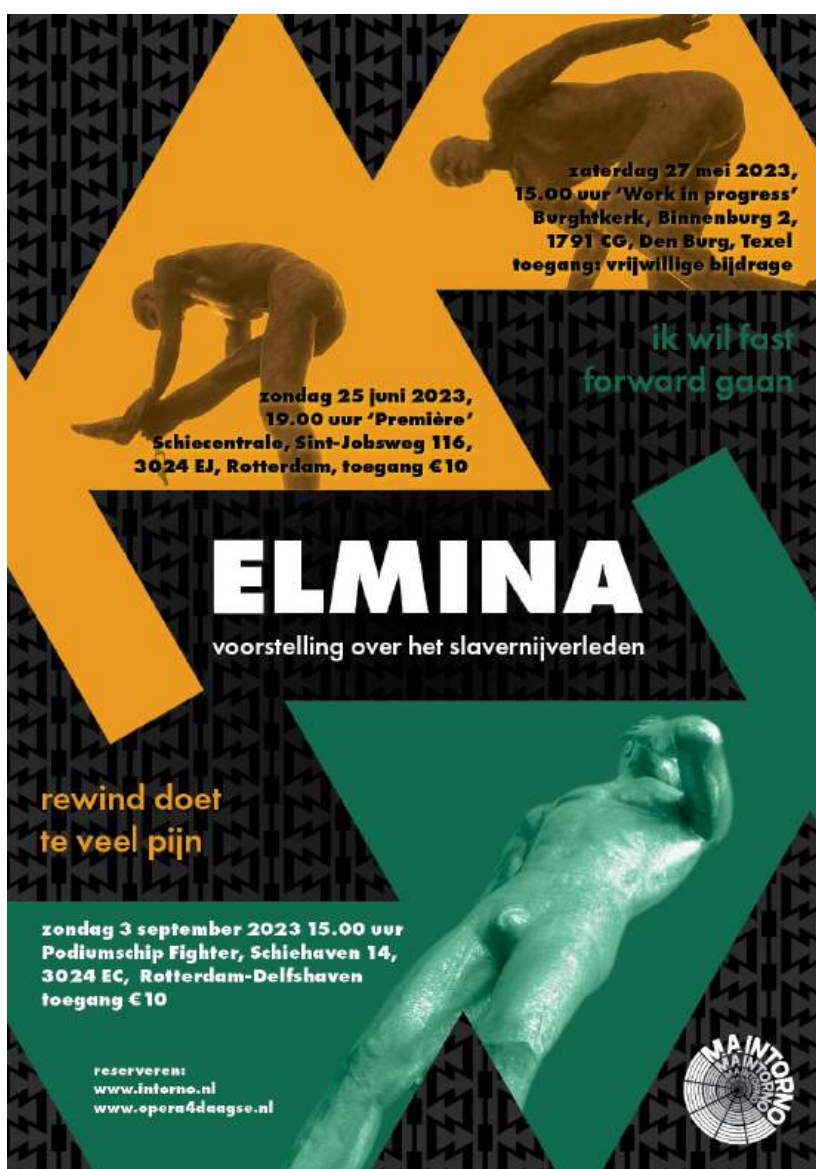
Een vervolg is reeds in gang gezet voor voorstellingen over de contractarbeiders in 2024. Ook m.b.t. dit onderwerp proeven wij groeiende belangstelling, waaraan de herdenking van kolonialisme en slavernijverleden zonder meer bij draagt.

Opera 4 daagse op Texel

Voor de opera4 daagse heeft de gemeente Texel geen budget ter beschikking gesteld. Wij ontvingen wel een donatie van het Texelfonds. Samen met de middelen van het Fonds voor Cultuurparticipatie en het prijzengeld dat wij gewonnen hebben in 2022 als beste culturele uiting op Texel hebben wij toch de opera4daagse in afgeslankte vorm kunnen opzetten.

Kaapverdië

In 2023 zijn we uitgenodigd om docenten basisonderwijs van Kaapverdië kennis te laten maken met het fenomeen poppentheater, een kunstdiscipline die daar onbekend is. De gemeente Rotterdam heet het grootste deel van dit project gefinancierd. Dit resulteerde in een rondgang over vier eilanden met diverse optredens. In de hoofdstad Praia werden workshops gehouden voor alle basisschooldirecteuren, aangevuld met thema-docenten.

zaterdag 27 mei 2023,
15.00 uur 'Work in progress'
Burghtkerk, Binnenburg 2,
1791 CG, Den Burg, Texel
toegang: vrijwillige bijdrage

zondag 25 juni 2023,
19.00 uur 'Première'
Schiecentrale, Sint-Jobsweg 116,
3024 EJ, Rotterdam, toegang €10

ik wil fast
forward gaan

ELMINA
voorstelling over het slavernijverleden

rewind doet
te veel pijn

zondag 3 september 2023 15.00 uur
Podiumschip Fighter, Schiehaven 14,
3024 EC, Rotterdam-Delfshaven
toegang €10

reserveren:
www.inferno.nl
www.opera4daagse.nl

MAINTORNS

4. Bestuur

Het bestuur van M.A.Intorno vormt tevens het bestuur van Intorno Ensemble. Het bestuur bestond eind 2023 uit Lex Arnoldus, Louis van Ditshuizen, Johan Breukels en Edna Mo-niz.

5. Medewerkers 2023

Zakelijk en artistiek leider: Marco Kalkman + inzet gehele team
Productieleider opera4daagse: Cor van Heerwearde
Publiciteitsmedewerkers: Paqui Maria
Boekhouding: Mirelle Tiemersma-Kieviet
Projectleider Leer-werkbedrijf Rivier Podium Fighter: Cor Flach
Accountant: ABC Kwakernaat

6. Financieel verslag

Het financiële verslag van Stichting Intorno Ensemble wordt separaat uitgegeven en zal zodra dat gereed is geplaatst worden op de gezamenlijke website van M.A. Intorno en In-torno Ensemble..Het financiële verslag van M.A. Intorno wordt ook op bovenstaande wij-ze uitgegeven

7. Colofon en overige gegevens

KvK-nummer: 41133741
M.A. Intorno is een Culturele Algemeen Nut Beoogde Instelling (ANBI)

Statutaire naam: Stichting Mutua Amicitia Intorno
KvK-nummer: 40341644

Adres:
Rivierpodium Fighter:
Schiehaven 12, 3024 EC, Rotterdam
website: www.fighter.nl / www.intorno.nl
Email: info@intorno.nl

Jaarverslag
teksten: Marco Kalkman, Cor Flach, Lex Arnoldus

Foto's: INTORNO, Lara Arnoldus, Jan van der Ploeg

